

Hry ve škole i za školou

Marek Waic
FTVS UK Praha

Motto: „Hry tyto, jsou jedním z nejlepších prostředků výchovy a lze je z veliké části prováděti jako závody dvou družstev, což cenu jejich zvyšuje“ píše Josef Klenka v roce 1896.

Kolébku většiny sportovních her je Anglie, kde vznikaly v rámci počátků gentlemanského sportu na elitních středních školách a univerzitách v první polovině 19. století. Na kontinent pak sport pronikl v druhé polovině téhož století, sportovní hry pak spíše na jeho konci. V českých zemích, konkrétně v Praze se hry na čele s fotbalem objevily prakticky ve stejné době jako v Berlíně či Vídni.

Ve školách však dominovala cvičení podle Adolfa Spiesse, který ve své koncepci školního tělocviku vycházel z turnerského systému tj. trojkombinace nářadových, prostných a pořadových cvičení. Změnu přineslo až nařízení rakouského ministra kultu a vyučování Paula Gautsche z 15. září 1890, které vešlo do dějin tělesné výchovy pod názvem *Spielerlass* - „na podporu tělesné výchovy mládeže na státních nebo právem veřejnosti nadaných středních školách.“ Jiří Guth na výnos vzpomíná slovy: „Ten jakoby otevíral okna doposud zabeďněná a pouštěl do škol vůbec a středních zvláště čerstvý vzduch a trochu volného pohybu. Mezi profesory bylo zděšení a staří z nich spínali ruce. Kam tohle povede! Studentu přece přísluší se učit a jen učit a ne veslovat, šermovat, hrát!“ *Spielerlass* nabádal učitelé škol, aby vyjednali žákům zlevněné vstupné na klužiště a plovárny a školy aby zřizovaly hřiště pro pohybové hry.

V Čechách patřil k největším propagátorům her ve školách zemský inspektor Josef Klenka, který v roce 1892 založil Spolek pro pěstování her české mládeže, který měl, „zakládáním cvičišť, pořádáním her, výletů a slavností mládeže a opatřováním náradí a pomůcek ku hrám“ umožnit školní mládeži se po vyučování věnovat pohybovým hrám.

Nejoblíbenějšími hrami se staly:

- a) Hry míčem malým a pálkou: Malý pasák, Barborcky, Zastávky, Pasák veliký, Cricket, Zaháněná, Lawn tenis
- b) Hry míčem velikým: Honěná za míčem dokola, Honěná za míčem v kruhu, Honěná za míčem volná, Vrhána přes mez, Házená, Podbíjená, Metaná, Kopaná

